

HOMOSEXUALITAT i RELIGIONS

JORNADA 11 DE NOVEMBRE DE 2006
RECALL DE LES PONÈNCIES DE LA JORNADA

HOMOSEXUALITAT i RELIGIONS

JORNADA 11 DE NOVEMBRE DE 2006

Si partim de la pròpia intimitat, trobarem **dos aspectes** constitutius de l'ésser humà:

- **La religió**
- **La sexualitat**

L'espiritualitat és una dimensió que ens condiona a tots nosaltres i ens impulsa a millorar com a persones. Pertany al més íntim de nosaltres mateixos i ens posa en contacte amb el transcendent.

La sexualitat és present al llarg de la vida i suposa un factor molt important per a l'equilibri personal.

En programar aquesta Jornada, ens proposem **diferents objectius**:

1. Conèixer i aprofundir en la possibilitat de la vivència joiosa de l'homosexualitat dins el marc de les pròpies creences.
2. Visualitzar i normalitzar la pluralitat de confessions religioses a Catalunya, amb els seus punts de vista pel que respecte a l'homosexualitat.
3. Obrir camins d'humanitat en donar resposta als nous reptes que es planteja la nostra societat, en quant als temes: religió / sexualitat.
4. Fer visible un món real i plural on tothom hi càpiga, sense tenir en compte la preferència sexual.
5. Serà una oportunitat per al diàleg, l'intercanvi d'experiències i el coneixement mutu.
6. Donar a conèixer l'altra cara de les religions amb l'acceptació de les **noves realitats**:

-
- La sexualitat és un element important en el desenvolupament personal.
 - La sexualitat implica la totalitat de la persona.
 - L'acceptació de la pròpia orientació sexual afavoreix la visió positiva d'un mateix i ens estalvia patiment.
 - La compatibilitat entre la vida de fe i la vivència de l'homosexualitat.
 - El reconeixement dins les esglésies de persones que per les seves creences i sense tenir en compte llur orientació sexual se senten cridades al servei als germans, facilitant la construcció d'un món més just i solidari.
-

+ HOMOSEXUALITAT I ESGLÉSIA EVANGÈLICA

Ignacio Simal Camps

Pastor de la Iglesia Evangélica Española (IEE). Licenciado en Teología (Sagrada Escritura) por la Facultad de Teología de la Universidad de Deusto (Bilbao). Director de la revista digital "Lupa Protestante".

HOMOSEXUALES Y LESBIANAS EN EL CONTEXTO DE LAS IGLESIAS EVANGÉLICAS EN ESPAÑA

Hace apenas tres meses se publicaba en "Protestante Digital"¹ (publicación digital de la Alianza Evangélica Española) un artículo que llevaba por título "Protestantes ante la homosexualidad". El autor, Manuel Suárez, es médico y miembro fundador de un partido político extra-parlamentario en Galicia.

El artículo es descriptivo de la posición predominante en el contexto evangélico español. En el escrito de Suárez se afirman, respecto de los homosexuales y lesbianas, tres cuestiones. La primera afirmación es que el colectivo gay no está discriminado en España; la segunda, que dicho colectivo es el más protegido y privilegiado en la España actual; y la tercera es que los miembros del colectivo gay pertenecen a las clases más pudientes. Evidentemente debemos decir ante esto un "sin comentarios..."

Respecto de los protestantes más progresistas en relación con el tema que nos ocupa se dice que es un sector irrelevantemente minoritario; que a los artículos que escriben para defender la total inclusión del colectivo gay cristiano en las iglesias les falta de rigor, calidad y son superficiales; y, por último, que ese sector de las iglesias evangélicas ha renunciado a su identidad protestante.

Creo que lo que acabo de mencionar traza de manera inequívoca el paisaje de las iglesias evangélicas en relación con el tema homosexual.

1. Sectores diversos, opciones diversas en el protestantismo español

Existen diferentes sectores eclesiales dentro del protestantismo español. Podríamos agruparlos en cuatro categorías: el sector fundamentalista, el conservador, el liberal-conservador y el liberal. Quisiera hacer una salvedad en cuanto al término "liberal", lo utilizo en un sentido popular para adjetivar a aquellos grupos eclesiológicos que tienen una comprensión de la inspiración de las Escrituras diferente a la de los sectores fundamentalista y conservador.

El sector fundamentalista denuncia como pecado -en el sentido bíblico- tanto la práctica homosexual como la tendencia en sí. Lo que ellos llaman "inclinación homosexual" es tan transgresora de la moral bíblica como su práctica. En ningún caso están abiertos al diálogo en relación con el tema que nos ocupa.

El sector conservador aceptará la "inclinación homosexual", pero no su práctica. Insistirán al hombre o a la mujer homosexual a guardar celibato y a pasar por la consulta del terapeuta para reconducir su conducta y reafirmar la identidad "natural" del sujeto homosexual. Normalmente estarán abiertos al diálogo, pero su comprensión de la inspiración de las Escrituras (inerrancia) les impedirá un diálogo abierto a un cambio de visión respecto de la cuestión homosexual.

Los que denomino como "liberales-conservadores" conforman un sector del espectro protestante español que, si bien su comprensión de la Biblia les permitiría la posibilidad de un cambio respecto a la homosexualidad, su moral conservadora les impide tal transformación.

El sector "liberal" afirma que las Escrituras están afectadas por una moral que responde al momento histórico de su composición y que por ello debemos estar atentos a los cambios que las culturas experimentan, así como a los descubrimientos de la ciencia. Este grupo considerará que la homosexualidad es una opción más dentro de la sexualidad humana, y que debe reconocerse el derecho a todo homosexual o lesbiana a realizarse como persona sin desechar su opción sexual.

2. La situación actual de los homosexuales y lesbianas en las iglesias protestantes en España

La situación de los homosexuales y lesbianas es, más que problemática, dramática. Si se descubre a algún creyente que inspire sospecha de conducta homosexual se le mira con preocupación, y si se demuestra que lleva a cabo una conducta homosexual se le excomulga de la iglesia local.

Ello provoca una situación dramática para los homosexuales y lesbianas que son miembros de nuestras iglesias. Se les empuja al ocultamiento de su opción sexual y se les "carga" con una conciencia de culpabilidad que les lleva a experimentar situaciones sumamente delicadas y dolorosas.

Esa es la situación de homosexuales y lesbianas en las iglesias protestantes. Si a lo mencionado se añade la prédica trasnochada de algunos pastores y pastoras, la militancia antigay de algunas organizaciones protestantes, que se pueden vislumbrar en los contenidos del magazine digital "Protestante Digital", y organizaciones que hacen proselitismo del modelo de familia patriarcal, llegamos a un cóctel mortífero para el sano desarrollo de la sexualidad humana en medio de nuestras comunidades.

El discurso sexual predominante en las iglesias es nocivo tanto para heterosexuales como para homosexuales. Un discurso moral de siglos pasados en medio de una sociedad del siglo XXI: eso es una mezcla explosiva que produce cantidades ingentes de dolor oculto y silenciado.

Por otro lado, se observan ciertos signos de esperanza que hay que alentar. La actitud sobria y seria de la Iglesia Evangélica Española (IEE) que ha abierto un espacio de reflexión en relación con el tema homosexual, y la aparición, hace un año, de un nuevo medio en la red que alienta la reflexión abierta, seria y responsable respecto del tema que aquí nos reúne: "Lupa Protestante"². Ello nos lleva a pensar en un mañana en que las iglesias protestantes sean comunidades auténticamente inclusivas, que no hagan ningún tipo de discriminación por las opciones sexuales que los seres humanos, desde nuestra libertad, acometemos.

Ahora bien, debemos preguntarnos de dónde proviene toda esta situación. ¿Cómo es posible que todos los cristianos y cristianas apelemos a las mismas Escrituras y sin embargo mantengamos posiciones tan encontradas?

3. Escrituras e interpretación

La Biblia, y especialmente el Nuevo Testamento, no es un tratado de moral sistemática. A través de las Escrituras se puede defender la esclavitud y la subordinación de las mujeres entre otros muchos temas. Los cristianos y cristianas conservadores -no me ocupo del sector fundamentalista- son capaces de rechazar la esclavitud y defender, por ejemplo, el acceso de las mujeres al liderazgo eclesial aduciendo que las exigencias y descripciones que aparecen en la Biblia son de carácter cultural, y por otro lado defender un modelo de familia y un discurso sobre la sexualidad del siglo I -en el mejor de los casos- cuando no proponer una moral del siglo XIX.

A modo de ejemplo, se puede instar a los hombres y a las mujeres a encontrar su "media naranja", a profundizar en las relaciones interpersonales, a conocerse y pasar tiempo juntos (algo muy moderno y desconocido en la sociedad mediterránea del NT), y por otro lado, se les "invita" a mantener una especie de pureza sexual. Es como pedir a alguien que se lave la cara, pero que no se moje. Eso muestra la incongruencia de los sectores conservadores respecto de la sexualidad humana, creada por Dios para que la disfrutemos, y no para que la reprimamos en aras de una pretendida santidad que lo que logra es introducir elementos que trastornan la psique de muchas personas.

Las Escrituras son un testimonio de la revelación de Dios a través de la historia de la humanidad: nada más, ni nada menos. Escrituras que alcanzan su clímax en Jesucristo, revelación plena del carácter de Dios. Y eso es lo que nos interesa: Jesús de Nazaret, y sólo Jesús. Quien enseñó que los dos mandamientos más importantes de la Torá hebrea son el amor a Dios y el amor al prójimo. Quien también enseñó que el ser humano no fue creado por causa del sábado (Ley), sino más bien al contrario. Quien en su prédica dejó claro que lo irrenunciable cristiano tiene tres componentes: la fidelidad, la justicia y la misericordia. Todos esos componentes deben convertirse en criterios a partir de los que leer la Biblia y la Historia.

El reconocimiento del hecho homosexual es una cuestión de justicia, de fidelidad y de misericordia. De justicia porque ningún ser humano debe ser discriminado por razón de su orientación sexual; de fidelidad, porque entendemos que los valores que anunció y realizó Jesús nos empujan a ello; y de misericordia, porque el evangelio nos estimula a estar a lado de y defender a los que han sido excluidos de una sociedad y de una iglesia radicalmente patriarcales.

Soy contrario al *biblicismo*... es decir al intento infructuoso de defender todo en base a la letra de la Biblia... más bien de lo que se trata es de discernir los textos bíblicos desde los valores fundamentales que nos enseñó Jesús, el sentido común y la reflexión contemporánea y científica respecto al tema que nos ocupa.

Donde la Biblia dice "digo", yo no debo decir "diego", sino entender el "digo" de la Escritura a la luz de la cultura y la moral que le es propia, de esa forma discerniremos el auténtico mensaje restaurador del evangelio cristiano. Eso sí, reconociendo que algunos de los textos que se utilizan para fundamentar un discurso patriarcal son de difícil interpretación.

4. Conclusiones. Recapitemos lo dicho:

A.

La situación de los homosexuales y lesbianas en las iglesias protestantes en España es de un dramatismo que nos infunde profunda tristeza y nos invita a ponernos a su lado para acompañarles en el camino del seguimiento de Jesús.

B.

Los sectores conservadores y fundamentalistas están arremetiendo su lucha contra lo que ellos denominan "lobby rosa". Su discurso enraíza rápidamente en las mentes de los cristianos, pues se adaptan perfectamente a la convención social predominante. No hay forma de dialogar con aquellos y aquellas que se creen en posesión de la Verdad Absoluta, ya que la misma absolutez de la verdad que dicen poseer impide todo diálogo franco, serio y abierto al cambio.

C.

Debemos, como cristianos y cristianas, partir de la Escritura, atendiendo a la realidad indubitable de que su composición se da en una realidad socio-cultural muy diferente a la nuestra. Y por ello debemos discernir lo que responde a una moral y a unas convenciones sociales de tiempos pasados, de lo que son elementos innegociables de la fe cristiana.

D.

El "Sola Scriptura" protestante no quiere decir repetir y reproducir a la letra lo que la Escritura describe, sino ahondar en el carácter del Dios que nos manifestó Jesús, y adherirnos a sus valores fundamentales: la fidelidad, la justicia y la misericordia, e interpretar la Escritura en un diálogo constante con el pensamiento contemporáneo. Cuando leemos las obras teológicas de los Reformadores, observamos que eran hombres de una gran cultura y que la primacía de la Escritura no quería decir romper con el pensamiento contemporáneo. Ellos utilizaron la filosofía de su tiempo para articular su pensamiento teológico. En ningún momento pensaron que eso era una traición a las Escrituras, sino todo lo contrario. Lo mismo debemos hacer nosotros, cristianos y cristianas del siglo XXI.

E.

Por otro lado podemos observar en el campo protestante semillas de esperanza que vislumbran tiempos nuevos y más conformes con la voluntad del Dios del profeta de Nazaret. Ahí está el ejemplo de la Iglesia Evangélica Española, y de los nuevos medios de comunicación que están naciendo en el contexto protestante. Sin olvidar a ese puñado de pastores y pastoras de tradiciones protestantes históricas que están inmersos en una lucha honesta para que la discriminación de homosexuales y lesbianas en los espacios eclesiales protestantes sean historia pasada... un pesadilla del que las iglesias hayan salido de una vez y para siempre.

Nathalie Reverdin Effront

Nascuda a Bèlgica. Estudis de teologia a la Facultat de Teologia Protestant de la Universitat de Ginebra. Fa tasques pastorals a l'església evangèlica de Rubí (IEE). Des de fa 9 anys, participa al grup de diàleg Interreligiós creat al centre Unesco de Catalunya. Des del 2000, n'és la presidenta.

HOMOSEXUALITAT I ESGLÉSIA EVANGÈLICA

Dia 1 d'agost de 1986, ens trobem per primer cop a Barcelona amb en Gérard, una persona que vam conèixer per mitjà de les cartes al director d'un setmanari suís. Aquest any hauríem celebrat els nostres 20 anys d'amistat si la mort no se l'hagués emportat al gener del 2003.

Nascut el 1936, Gérard venia d'una família de tradició evangèlica molt fonamentalista, i va decidir començar els estudis pastorals en una facultat lliure del Sud de França, quan, en descobrir la seva homosexualitat, va veure que els camins cap al pastorat li serien vedats.

Va deixar la teologia, va apartar la fe de la seva vida durant uns quants anys i va estudiar magisteri, i fou un magnífic professor de francès i història de l'art en un institut de Ginebra, sempre atent a les preguntes i contradiccions dels joves.

Després de conèixer-lo, ell havia tornat a entrar en un camí de fe, es va decidir a tornar a estudiar teologia a la facultat de Ginebra, i havia arribat a la meitat dels estudis, la semi llicència. Va trigar gairebé dos anys en dir-nos que era gai, per por potser a ser rebutjat un altre cop per uns "representants de la fe"... Venia a Barcelona quan tenia vacances i em consta que havia entrat en contacte amb grups cristians, però lamentava la poca reflexió teològica i bíblica, i que es centrava la reflexió sobre la moral catòlica, el pecat, etc. quan per ell ho tenia absolutament superat.

La presència infinitament amorosa i fidel de Déu era el motor i la llum de la seva vida. Ens va fer adonar-nos del sofriment que hi ha en tota persona rebutjada per la seva condició homosexual, i sobre tot per la falta de sensibilitat dels que haurien de ser els primers a testimoniar de Crist, qui no feia diferència entre purs i impurs... Ens va portar a una reflexió i a l'acceptació de la homosexualitat dins de l'església. Ens enviava textos publicats en revistes i era bastant rabiós contra un cert cardenal...

Si torno enrera en el temps, em venen uns records d'unes persones que vaig conèixer, i que per mi no van ser mai un "problema".

A l'any 1973, la mare i jo ens vam canviar de pis, i al pis de sota hi havia "dos homes que viuen junts", l'un més gran, periodista, l'altre, més jove que sembla que treballava en una botiga important de Ginebra. Quan el gran va tenir un càncer i es va morir, l'altre es va quedar amb ell i va morir sol uns anys després. Una fidelitat total.

En un altre barri de la meva ciutat, a sota de casa dels meus avis, hi havia un antiquari. Quan obria la seva porta, es veia un pis amb obres d'art molt refinades i l'ascensor sempre feia bona olor quan l'agafaves després que ell tornés a casa seva.

A la meva família, al setembre del 33 se sent un tret, el meu avi s'acaba de suïcidar, i diuen que una de les raons fou el fet de no poder suportar viure en família i ser homosexual a la vegada. Diuen que va ser difícil trobar un pastor per fer l'enterrament.

Cada situació de vida és diferent, cada persona és diferent.

A l'església de Rubí, en els anys 50-60, dues noies que van enviar una postal a l'àvia d'en Carles, amb una frase que es podria llegir com una mena de revelació sobre llur situació. Mirant enrera també, hi ha gent que les recorda i diu: clar, ara ho entenc, però a la nostra comunitat sempre ha sigut molt discreta i no va ser un trauma.

Les esglésies es troben amb un dilema: hi ha la Bíblia, paraula de Déu revelada, i hi ha el món al qual aquesta paraula ha estat comunicada, en uns temps remots i uns llocs diversos, al llarg d'un quants segles i a persones molt diverses també culturalment i religiosament parlant.

Des dels segles XVIII i XIX, gràcies al treball sobre la llengua i la història, s'estan revisant molt conceptes i molts episodis que conté la Bíblia, cosa impensable per a molts evangèlics que la consideren absolutament sense cap error, ni històric ni doctrinal.

La Bíblia conté de tot: història, contes, poemes, proverbis, etc... i unes normes de conducta donades per Déu, segons ho llegim a la Llei, als homes i a les dones del temps en el que fou escrita, i s'entén, que en ser paraula de Déu, son vàlides pels segles dels segles, amén, i que no es poden ni canviar, ni eliminar, ni interpretar al gust de tothom per fer-ne una mena de Bíblia *self service*.

Aquesta llei es dóna per complir-la, i hi ha amenaces per a qui no ho fa, amb una crida a viure una vida de puresa, de pràctica religiosa, de retorn a la fe, de mantenir-se ferm en la fe i en la tradició.

Aleshores, s'obren dos camins ben clars: la vida eterna i plena amb Déu per als qui compleixen la llei fins a l'últim detall, i l'infern i l'allunyament de Déu per a tots aquells i aquelles que no viuen conforme a la llei, en resum, en el "pecat." Blanc o negre, bé o malament, salvació o infern, vida o mort... no hi ha terme mig?

Els creients, doncs com a lectors de la Bíblia es troben també en aquest dilema: Segeixo aquesta paraula al peu de la lletra, tal com fou escrita? o bé entenc que fou escrita fa molts segles en un context històric i social molt diferent del meu, i ara suposo que ho diria d'una manera diferent?

Si agafem el tema de l'homosexualitat, com s'ha d'entendre: com es veu ara o com es veia fa segles?

Per exemple, la Bíblia enfoca la sexualitat des de la perspectiva oriental en la qual la relació primordial és la de home-dona, enfocada cap a la procreació, però deixa a la dona en un paper passiu. No hi ha igualtat.

Lev 18:22 i 20:13: En el cas de l'homosexualitat, és impensable que un home accepti de fer el paper dominat de dona, hi ha una transgressió dels rols establerts. La santedat exigida per Déu no es pot aconseguir en aquesta situació de transgressió de la llei. És l'argument que fan servir ara els fonamentalistes evangèlics.

Un altre exemple que es fa servir per a condemnar l'homosexualitat és el famós càstig de Sodoma i Gomorra, ciutats vistes com el paroxisme de la indecència. De fet, la condemna, si es llegeix bé el text, amb els instruments de la històrico-crítica, veiem que el càstig ve per la falta d'hospitalitat i l'exigència de violació...

Un altre text evocat és el de Pau a la seva carta als Romans 1, 26-27, en els quals Pau fa una descripció del desordre del món, on hi fa figurar l'homosexualitat, en una mena de llistat que inclou tot el que no funciona. No oblidem que és descendent de jueus fariseus, els més practicants de tots. Però més endavant tenim aquest cant d'alegria que recorda que la Gràcia de Déu està per damunt de tot i que res no pot separar el creient de la presència de Déu.

Per sort, hi ha una sortida que ens posa davant de les nostres contradiccions: Jesús de Natzaret ens ensenya amb les seves paraules, trobades i actes que els que es consideren els més purs de tots, en realitat, són els més allunyats de Déu. Els més complidors ho fan al capdevall per a ells mateixos, i no per a Déu. Al pessebre s'apropen els pastors allunyats del Temple, i al peu de la creu, hi ha dones. Entre mig, ell es troba amb prostitutes, cobradors d'impostos, pagans, leprosos... menja amb ells, els dóna esperança, mor com un agitador polític i torna a la vida plena de Déu. Per tant s'obre a tot el món, sense fer diferències. Quan obre la boca per al seu primer discurs, comença dient: "feliços els... rics? poderosos? normals? els complidors de la llei? els sants? No: diu feliços els pobres, els petits, els exclosos, els que lluiten pels drets dels altres, etc. En una paràbola, ens presenta dos homes que puguen al Temple, un s'alegra de no ser com tots aquests pecadors fastigosos, i l'altre ni gosa mirar cap al cel... i també Jesús diu: no faré fora el qui ve cap a mi, veniu els cansats i afeixugats... va posar la llibertat de menjar en dissabte per sobre la seva observança estricta.

L'objectiu de Jesús és fer descobrir a tothom un Déu d'amor, i que cadascú tingui una mena de curació d'ell mateix en relació amb Déu i els altres.

A partir d'ell, la única llei que serveix és la de l'amor, sigui quina sigui la teva condició: home, dona, jueu, pagà, esclau, lliure, pobre, ric, etc. No hi ha diferència, no hi ha exclusió. L'església ha de seguir el model del seu mestre: rebre a tothom, atendre a tothom, conuiu, ensenyar aquesta paraula de vida i de llibertat.

A llarg dels segles, va encarar amb més o menys encert els desafiaments que se li presentaven, i va caure en la trampa de tornar a fer una nova llei: aquests sí, aquests no...

Es diu que al segle XVIII, l'Església (catòlica, però en part les esglésies majoritàries protestants també van passar per aquest fenomen, tot i que en menys grau) va perdre els intel·lectuals, pel tema de la Il·lustració i la lluita entre fe i raó. Al segle XIX, l'església, per negar-se a lluitar pels drets dels obrers en les colònies tèxtils en la revolució industrial, es va posar de banda dels amos i de la societat de classes ben establerta. Es diu que al segle XX, perdria les dones per negar-les el dret al sacerdocí.

De moment, no podem quantificar quanta gent ha perdut però de fet, s'ha quedat ben primeta, i amb una col·lecció de gent exclosa, que voldria creure i seguir en ella, però que no s'hi sent acollida, i entre ells els gais, lesbianes, transsexuals.

Tenim una tasca pastoral per fer, i és una tasca que ha de seguir els passos de Jesús: acollir, escoltar, veure el millor que té cadascú dins seu i ajudar-lo a fer-lo créixer en harmonia.

La IEE, que forma part del consell Mundial de les Esglésies, i és per tant una església oberta al món, a l'ecumenisme i a les altres religions, no pot amagar el cap sota l'ala i dir: a les nostres esglésies no hi ha gais ni en volem... La IEE, al seu sínode de l'any passat va decidir endegar una reflexió entorn de la sexualitat, en totes les seves vessants, el matrimoni (que per nosaltres no és cap sacrament) i tot el que representa com a compromís d'amor i de fidelitat.

El protestantisme té dues vessants ben definides des de fa uns anys. Un model són els fonamentalistes, majoritaris en les comunitats evangèliques espanyoles, molt influenciades pel tarannà de les esglésies americanes, com a model de creixement i de fidelitat a la doctrina "The Bible says". L'altre model, les esglésies d'origen europeu, d'influència luterana, anglicans, zwingliana i calvinista, que han passat per la lectura històrico-crítica dels textos, i evidentment, han passat per una profunda remodelació teològica, que els permet seguir els temps amb un discurs obert i atent a la societat.

El protestantisme no té cap catàleg establert de "pecats" mortals o venials, no té la confessió ni les penitències, ni les indulgències. La paraula pecat es pot considerar com un "marc de comprensió del món", que té un disfuncionament des dels seus inicis, degut a una transgressió inicial representada de manera figurada per la història de la temptació a l'Eden. Adam i Eva van seguir la proposta de la serp per arribar a ser com Déus que ho saben i ho poden tot... i van acabar despullats, humiliats, expulsats, confrontats a la realitat d'una vida que cadascú s'ha de guanyar com pot.

Entre aquests dos models, hi ha poca cosa a compartir (més aviat podem parlar d'un diàleg de sords, nomès cal llegir les opinions que podem trobar a la web de protestantedigital.com). Si les primeres mantenen el discurs, prop de l'església catòlica, o de vegades més intransigent sobre la homosexualitat i la seva pràctica, les segones evidentment no tenen cap problema per acceptar de parlar-ne i fins i tot d'acceptar de tenir pastors i pastores gais i lesbianes, mentre facin la feina que se'ls demana i siguin persones de fe i que treballin a favor de la comunitat eclesial i en el món en el qual estan enviats/des.

Per als protestants, el casament no és un sagrament, és a dir un estat que en doni més gràcia, sino un estat civil beneït per Déu, i no té per finalitat primera la procreació sinó la unió fidel (si es pot mantenir) i compromesa entre dues persones (en principi home i dona). No hi ha cap impediment per a que dues persones del mateix sexe rebin també aquesta benedicció en aquest moment del seu compromís de vida en parella. A Suïssa es parlava de "benedicció d'amistat", perquè no hi havia encara fa uns anys cap definició del "matrimoni gai o lesbiana".

L'església vella catòlica, que es va separar de Roma l'any 1870, va celebrar el seu sínode fa uns mesos i va acordar que no veia cap impediment a la benedicció de la unió de persones homosexuals. Aquí, això encara no ha arribat a la IERE... Algunes esglésies protestants d'alguns cantons alemanys ja els celebren, i altres, com aquí la IEE, han decidit començar una reflexió.

Pot semblar tard, però quan pensem en les esglésies que d'entrada han dit que no, les que es queden amb les exclusions i les que admeten "a mitges", ja és un pas important en la marxa de les comunitats que han de fer aquesta conversió mental de pensar que Déu, en Jesús, va donar la seva vida per a tothom i que tothom pot apropar-se a ell amb confiança sabent que res no ens podrà separar mai de l'amor de Déu.

HOMOSEXUALITAT I ISLAM

Adnan Ali. adnan10081@aol.com. +44 7747636010

Del col·lectiu Al Fatiyah (Regne Unit), postgraduat en Estudis de Gènere a la Universitat de Londres.

21 DE DESEMBRE 2005, LONDRES RU

Avui em caso. Amb un altre home. I estic volant! Des que era un nen petit i que es va criar a Nawabshah, un petit poble del Pakistan, havia somiat de casar-me. El problema era que jo sempre havia volgut casar-me amb un home. Bé, per mi no era un problema però si ho era per la societat en la que vivia.

És una societat en la que tothom es casa. Les nenes i els nens saben que quan arribin a una certa edat hauran de casar-se. Per la majoria això no és una proposició desagradable del tot. Les nenes somien de portar roba molt brodada i moltes joies cares. Les pel·lícules de Bollywood hi tenen molt a veure! Tots els nens són herois en els seus caps i totes les noies, heroïnes. La majoria de gent jove secretament desitja algun dia enamorar-se perdudament de la persona adequada. I que malgrat alguns obstacles en el seus camins, finalment podran estar amb el seu estimat. Fins i tot es deuen imaginar saltant pels arbres del parc local cantant una cançó d'alguna pel·lícula. Això normalment s'aplica a totes les classes socials. Les pel·lícules alimenten les masses. Els pobres, els rics, l'escombriaire, el polític, el metge, el poeta... tots tenen exemples romàntics a seguir.

L'excepció són els homosexuals. No hi ha cap pel·lícula que tracti d'un noi que s'enamora d'un altre noi o d'una noia que s'enamora d'una altra noia. No vol dir que no hi hagi cap homosexual al país, però sí que confon els joves homosexuals a l'hora d'imaginar-se la seva vida amorosa.

Quan era un nen petit no podia imaginar-me a mi mateix fent el paper dels herois grans, forts i *machos*. De fet, alguns d'ells eren l'objecte del meu desig. Òbviament el que havia de fer era imaginar-me a mi mateix en el paper de la preciosa i casta heroïna. Això valia pels musicals que sonaven a la ràdio i les cintes, i que formaven la banda sonora de la meua vida. Les cançons sempre eren sobre l'amor romàntic i en els duets jo sempre cantava la part de la dona més que la de l'home.

A mesura que em vaig anar fent gran vaig començar a adonar-me de la realitat inevitable de què jo algun dia em casaria amb una preciosa noia i que el meu somni de casar-me amb el meu príncep blau estava fora de joc.

No volia fer-li mal a la meva mare, però era massa tossut com per cedir a les pressions de la societat. Tot i així jo no sabia quin èxit tindria la meva vida. No sabia què em tenia reservat el futur. No sabia si hi havia un príncep blau esperant-me. Hauria estat més fàcil de viure una vida d'hipocresia. Però no em podia mentir a mi mateix.

Les coses han canviat els darrers trenta anys. En el meu país adoptiu ara puc casar-me amb el meu príncep blau. Els pares, les germanes, les nebodes i els cosins de l'Eric hi seran però cap membre de la meva família compartirà aquest dia amb mi. En l'intent de romandre fidel a mi mateix els he causat molta vergonya. Quan vaig parlar per telèfon amb la meva mare em va dir que el terratrèmol del nord del Pakistan era el càstig de Déu a la gent que practicava la sodomia!

Vaig tenir sort de trobar l'oportunitat de trobar la meva pròpia vida.

Sé que hi ha gent allà fora, a molts llocs del món, que encara estan forçats a viure dobles vides, en secret i avergonyits. Per això vull explicar la meva història.

L'ISLAM I L'HOMOSEXUALITAT: CONCEPTES RELATIUS I ELS PERILLS DE L'IGNORÀNCIA I DELS ESTEREOTIPS. *(Textos del power point vist a les jornades)*

El punt de vista de l'Islam de l'Homosexualitat

- Complexa, molt carregada i controvertida
- No hi ha un sol punt de vista. No hi ha respostes clares
- Preguntes?

És possible d'identificar un sol punt de vista autoritari de l'Islam sobre l'Homosexualitat? Com afecten els tabús de la discussió pública sobre temes sexuals a la salut sexual i l'educació sobre el VIH per a musulmans en general i musulmans gais en particular?

Què en diuen els textos sagrats de l'Islam sobre l'Homosexualitat?

La llei islàmica o **Shariah** tradicionalment ha estat basada en 3 fonts:

L'Alcorà (el Llibre Sant). La paraula de déu dictada al Profeta Muhammad (571-632 dC) a través de l'arcàngel Gabriel.

Sunnah. Les dites del Profeta Muhammad.

Hadiths. Històries tradicionals sobre la vida del Profeta Muhammad.

Què diu l'Alcorà?

- Hi ha aprox. 7 versets que suposadament parlen de l'Homosexualitat.
- L'homosexualitat no apareix a l'Alcorà
- La diversitat i la sexualitat apareixen a l'Alcorà
- La interpretació de l'Alcorà depèn de l'experiència de l'intèrpret.

Què diuen els Hadiths?

Els Hadiths pinten l'homosexualitat molt pitjor que a l'Alcorà.

Lesbianisme a l'Islam?

La sexualitat i la vida eròtica entre els musulmans

És possible ésser gai i musulmà alhora?

- Sí, si posem en entredit l'autenticitat de la interpretació convencional o ortodoxa (*humana*) de les lleis islàmiques
- Tornant a despertar l'esperit d'amor i acceptació dins l'Islam
- Submissió a Allah, que ens allibera de la submissió als prejudicis dels altres.

Queer Jihad:

Jihad en la seva essència vol dir lluita: per convertir-se en una bona persona; per posar en pràctica valor i creences; per portar una vida espiritual; per aconseguir consistència entre el jo interior i el jo exterior; per portar una vida vertadera i autèntica; per romandre fidel a l'Islam i a un mateix; per equilibrar les necessitats espirituals i les mundanes. També s'ha fet servir per referir-se a la "guerra santa", tot i que la majoria ho veuen com un significat secundari. Queer jihad simplement vol dir la lluita dels gais musulmans a l'hora d'intentar reconciliar la seva sexualitat amb la seva espiritualitat. Fa referència a la lluita per acceptar-se a sí mateixos tal i com Allah (Déu) els va crear, i la seva lluita per ser acceptats i tolerats dins la comunitat musulmana. Els gais musulmans creuen que ser avergonyits, silencisats o rebutjats de la seva fe els obliga a lluitar pel seu dret a ser musulmans, i que aquest dret ve directament de l'Islam en primer lloc.

Què passa si l'individu creu que és impossible reconciliar la seva sexualitat i la seva fe?

- No hi ha altra alternativa que deixar l'Islam.
- Suprimir les seves preferències sexuals i romandre en la fe. (casant-se!!!)

L'homosexualitat no és només un fenomen occidental?

Una percepció molt comuna normalment per part dels musulmans de l'Occident (Diàspora). Els musulmans LGBT a l'occident i als països musulmans (quan és possible) estan intentant desfer aquest mite i desafiar les seves comunitats diàriament.

Les dificultats de ser un gai-musulmà a Anglaterra avui en dia...

- Són una minoria dins d'una minoria
- Homofòbia així com Islamofòbia
- Estereotip de les persones gais pels mitjans de comunicació
- 'No seria més fàcil deixar de ser musulmà?'
- Es pot ser musulmà (identificat cultural i religiosament) en l'Europa de després de l'11-S? Euro-Islam?

Quina és la situació als països musulmans avui en dia?

LINKS D'INTERÈS

AHRB CENTRE DE LLEI, GÈNERE I SEXUALITAT

L'enfocament del Centre és ésser pioners i facilitar treball que analitzi, investigui i aprofunditzi l'enteni-ment de la relació entre gènere, sexualitat i llei. Per aconseguir-ho, el Centre desenvoluparà i acollirà un programa de recerca, intercanvi d'erudits, en-trenament, política de compromís i disseminació.
www.kent.ac.uk/clgs/

FUNDACIÓ AL-FATIHA

Una organització internacional dedicada a musul-mans que són lesbianes, gais, bisexuals, transse-xuals, que dubten i els seus amics. Po Box 33015, Washington, DC 20033, USA.
Tel. 202 4525534. Correu: info@al-fatiha.org
www.al-fatiha.org. Llista:
<http://groups.yahoo.com/group/al-fatiha-news>
Per subscriure's enviar un correu en blanc a:
al-fatiha-news-subscribe@yahoogroups.com

ASWAT

ASWAT (veus) és un grup dinàmic i amb coratge de dones que hem decidit organitzar-nos per desafiar el *status quo* i per millorar les nostres pròpies vides, i amb l'esperança d'assegurar els drets igualitaris per a nosaltres i les que vénen després. Per fer donacions, si us plau poseu-vos en contacte:
ASWAT-Palestinian Gay Women
c/o Kayan-Feminist Organization
118 Arlozorov street, Haifa 33727
Tel. +972 48641291. Fax: +972 48641072
www.aswat-palestiniangaywomen.org

PROJECTE FEMINISTA D'ÈTICA SEXUAL

Una pàgina web que dona informació en qüestions de gènere, religió, sexualitat i esclavitud. A la pàgi-na hi trobareu assaigs, una gran quantitat d'enlla-ços i recursos, i informació d'interès per un públic ample, des del públic en general fins a erudits que facin una recerca. A la secció de l'Islam de la pà-gina web, trobareu recursos que parlen de qüesti-ons d'ètica sexual i relacions de gènere en les co-munitats musulmanes i textos islàmics. La pàgina web tracta temes tal com contractes de matrimoni,

divorci, el vel, comportament sexual homosexual i identitat lesbiana, "obediència", assassinats d'honor i altres. Per cada tema, es citen diversos textos reli-giosos (versets de l'Alcorà i seleccions dels hadith); referències a altres fonts, com escrits legals; i un comentari interpretatiu que serveix d'introducció a la diversitat d'opinions que hi ha sobre aquests temes. Posen especial atenció a punts de vista pro-gressistes. També disponible en àrab.

www.brandeis.edu/projects/fse/Pages/islam.html

FONAMENTALISME

Un recurs que es centra en identificar i exposar la dinàmica internacional del fonamentalisme. La pàgi-na destaca l'impacte del fonamentalisme en les do-nes en particular, identifica pautes i estratègies per contraatacar, comparteix informació comprensiva i interregional, i fa una anàlisi per promoure un major enteniment del fonamentalisme.

www.whrnet.org/fundamentalisms

HURIYAH/LLINERAT

Revista en línia per musulmans LGBT. La pàgina web inclou articles, consells, crítiques de llibres, enllaços, etc.

www.huriyahmag.com

QUEER JIHAD

Una pàgina web dedicada a les necessitats dels mu-sulmans LGBT

www.queerjihad.org

MUSULMANS HOMOSEXUALS

Recursos per musulmans LGBT. Conté informació sobre l'Islam i els transsexuals.

www.angelfire.com/ca2/queermuslim

PROJECTE SAFRA

Un Projecte de recursos que treballa amb qüestions relacionades amb dones lesbianes, bisexuals, trans-sexuals, homosexuals i amb dubtes que s'identifi-quen com a musulmanes religiosament i/o cultural. Correu: info@safraproject.org. www.safraproject.org
Safra Project, Po Box 45079, London, N4 3YD, Eng-land, UK. Llista:

http://groups.yahoo.com/group/safra_project

SALAAM CANADA

'Salaam: Comunitat homosexual musulmana' és una Organització musulmana dedicada a la justícia social, la pau i la dignitat humana a través del seu treball per apropar tothom a un món sense injustícia, incloent-hi els prejudicis, la discriminació, el racisme, el masclisme, el sexisme i l'homofòbia.

www.salaamcanada.com

IMAAN

Imaan és un grup social de suport basat al Regne Unit per musulmans lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals, per la seva família i els seus amics, i tots aquells que dubtin de la seva sexualitat o identitat de gènere.

www.imaan.org.uk

CERCLE DE CONFIANÇA

El cercle de confiança lluita per reconciliar la sexualitat i la fe, i abrigar amistats a través d'un grup positiu per gais, lesbianes, transsexuals i altres persones marginades per la comunitat musulmana, com també persones d'altres religions o cultures que han experimentat situacions similars i per tots aquells que donen suport als nostres objectius.

Proporcionen informació a través de notícies/esdeveniments, articles, discussions i orientació vital. També disposen d'experts i voluntaris qualificats per tractar amb els teus dubtes i per donar consell, per ajudar als individus a reconciliar la seva fe amb la seva sexualitat i per tractar amb altres qüestions sexuals.

www.theinnercircle-za.org

VIGILÀNCIA DELS DRETS HUMANS DE LES DONES

www.wwhr.org

DONES SOTA LES LLEIS MUSULMANES (WLUML)

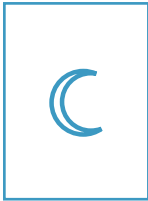
WLUML és una xarxa internacional que dona informació, solidaritat i suport a totes les dones les vides de les quals estan modelades, condicionades o governades per lleis i costums que deriven de l'Islam

www.wluml.org

FUNDACIÓ YOEUSUF

Una organització holandesa de recerca que dona informació sobre l'Islam i la (homo)sexualitat masculina i femenina.

www.yoesuf.nl

Omar Nahas

Investigador del col·lectiu Yoesuf Foundation (Països Baixos i Bèlgica), doctor en sociologia per la Universitat d'Amsterdam i ha cursat estudis de l'Orient Mitjà a Nijmegen (Països Baixos). Autor de tres llibres sobre homosexualitat i l'Islam.

GAIS CONTRA LA SODOMIA

Llibres Sants

Tant l'Alcorà com la Santa Bíblia parlen de ciutats en les quals es practicava la sodomia. En la mentalitat religiosa de l'Islam, el Cristianisme i el Judaisme, aquestes històries es projecten en homes i dones homosexuals i això vol dir que la gent les fa servir per condemnar l'homosexualitat. També s'utilitzen altres fonts de les respectives religions per reforçar aquesta idea, per exemple els musulmans fan servir les dites de Mohammed *Hadith* i altres textos històrics contra les persones gais. Intentaré no citar les dites de *Mahoma* i em centraré en la relació històrica entre la sodomia i l'augment de l'homofòbia.

En aquest punt és important analitzar les versions detingudament per estudiar objectivament el que diuen.

Segons la versió de l'Alcorà, la gent de Sodoma i Gomorra va cometre els següents fets:

1. Mantenien relacions sexuals amb nens i animals mascles.
2. Mantenien relacions sexuals amb homes en lloc de dones intencionadament per deixar de tenir criatures.
3. Mantenien relacions sexuals amb homes.

Totes les accions que acabem d'anomenar eren imposades.

No és el mateix que les relacions homosexuals de les que parlem al segle XXI.

Quan parlem d'homosexualitat això implica una mena de relació entre dues persones madures del mateix sexe basada en el respecte recíproc i el compromís voluntari. L'alliberament gai va començar a tenir un aspecte respectable un cop la terminologia gai, homosexual i lesbiana va substituir els termes de sodomia.

Quan els moviments d'alliberament gai i lèsbic parlen dels drets dels homosexuals, expressen el que volen o desitgen: per exemple "volem el dret de casar-nos". Quan els estudiosos islàmics parlen del tema de l'homosexualitat ho fan en termes del que no volen ni desitgen: per exemple "no volem que les nostres criatures aprenguin tendències gais d'un professor gai a l'escola". Observem que aquests dos actors tenen una poderosa influència en l'emancipació gai i lèsbica. Observem també que ambdós actors no estan parlant la mateixa llengua: aborden el tema d'una manera totalment diferent. Ja és hora, a principis del segle XXI, de parar prou atenció al llenguatge en el sentit de com nosaltres i els altres parlem sobre les coses a més del tema del que estem parlant. Necessitem trobar una llengua comuna.

Si fem servir el llenguatge sobre el que els dos bàndols volen estarem tractant amb un amic comú. Un amic comú seria expressar-nos i ser amables els uns amb els altres. Per això cal mencionar els gais i les minories ètniques dels Països Baixos que es van manifestar braç a braç contra l'obligació d'identificació (haver de portar el passaport a sobre sempre) als anys 70. Tenien un amic comú. Ambdós volien tolerància i llibertat de moviment.

En rares ocasions pensem trobar un enemic comú. Ambdós bàndols: els moviments gais i els moviments religiosos estan en contra d'imposar qualsevol mena d'actes sexuals als altres. Ambdós estan en contra de la sodomia. Ja és hora que totes les organitzacions gais i lèsbiques facin saber a les seves societats que estan en contra de la sodomia. Perquè cap gai o lesbiana accepta, o fins i tot tolera, cap tipus d'imposició sexual, encara que tingui a veure amb una posició social o econòmica. No hi ha cap *Quid Pro Quo* de cap mena.

És molt interessant mirar el que això pot significar en la vida real dins un context islàmic. La part *Xii* de l'Islam, pensem en l'Iran, sembla ser molt estricta i fonamentalista, però es pot negociar amb les persones al càrrec de les decisions religioses. El *Xiisme* té un líder religiós central (el *Ajatolà*, que es pot comparar al Papa) i una jerarquia de clergues religiosos. La part *Sunní* de l'Islam té una organització plana. No tenen una mena de "Papa".

Això vol dir que qualsevol mena d'alliberament, com els moviments feministes o la llibertat d'expressió, necessita un processament diferent dins la comunitat *Xii* que la comunitat *Sunní*. Crec que això és massa especialitzat per parlar-ne aquí. El que

recomano és de centrar-nos en els ciutadans islàmics d'Europa. Aquests ciutadans pertanyen tant a la part *Suní* com a la part *Shii* de l'Islam i s'hi relacionen de diferents maneres. Un apropament exclusivament religiós seria part d'una emancipació però no tot el procés.

Reconciliació:

Les persones religioses i homosexuals han de lluitar amb una mena de conflicte interior entre la seva vida homosexual per una banda i la seva vida religiosa per l'altra.

Quan rebin l'ajuda necessària per diferenciar-se del poble de Sodoma i Gomorra, s'alliberaran d'aquesta pesada identificació. Això també va pels grups religiosos.

Jo recomano el meu model de reconciliació en cinc passes + 1 projecte:

Parlar sobre qui sóc és el primer. Aquesta passa inclou parlar de qui no sóc.

Parlar sobre mi i la meva religió.

Parlar sobre mi i la meva estimada família.

Parlar sobre la comunitat a la que pertanyo.

Parlar sobre els meus plans a la vida (sortir, què fer primer i què segon).

Jo recomano un període de temps de 3 mesos. En el que s'hi inclou una sessió de reforç (la sisena sessió).

Recomano una reconciliació supervisada en forma de sessions individuals. Les sessions en grup són bones per ajuntar-se i trobar un amic, però ja ho heu sentit: no crec que les sessions en grup siguin d'ajuda en la reconciliació. Una reconciliació supervisada hauria de ser dissenyada segons les necessitats de l'individu. Els problemes ètics que sorgeixen, els valors, etc., varien d'una persona gai a una altra.

En el meu llibre: "Gai i musulmà? Poden anar juntes ambdues coses?" publicat als Països Baixos per *FORUM Publisher* 2005, en holandès, faig una diferenciació entre 4 estratègies de supervivència de gais musulmans a la posició de començament (la posició de començament és quan arriben a la reconciliació supervisada per primer cop).

La majoria d'ells han deixat qualsevol mena d'afiliació religiosa per poder viure la seva vida com a gais. La segona estratègia de supervivència és exactament el contrari: alguns musulmans gais abandonen qualsevol contacte amb gent homosexual i busquen

refugi en la religiositat (és comparable als gais protestants que intenten ignorar la seva homosexualitat). Una tercera part continua buscant una interpretació pròpia dels llibres sants. Una quarta part accepta la religió tal com és i s'accepta a si mateix tal com és. Tracten amb les dues cares de la seva identitat.

Els que perden les seves creences semblen els més feliços. Però només són aparentes que duren poc temps. El conflicte interior és el mateix en tots els grups però varia en com, quan i per què.

Projectes a Europa

D'acord amb els meus coneixements sobre projectes a Europa, les organitzacions es centren en l'aparença social del problema sense arribar a tractar el conflicte intern. Pel que jo penso això no és suficient. Es pot ajudar la gent a trobar un lloc on repensar-se a sí mateixos, fins i tot ajudant-los a trobar un lloc a la gran ciutat i aconseguir un grup de suport a través d'organitzacions oficials. El problema és que s'emporten el seu conflicte intern amb ells i després d'un temps tornaran a caure en depressió.

L'organització *Schorer* va començar, fa un temps, un centre d'acollida on, entre d'altres, acullen a musulmans gais i lesbianes. Jo penso que això és una gran passa, però no la més adient. Per aquestes persones seria millor una reconciliació supervisada que rebre menjar.

Si mirem tots els actors que treballen als Països Baixos amb el tema de la religió i l'homosexualitat veiem que aquesta no és la qüestió. La qüestió és saber que la gent s'oblida de moltes organitzacions que no són moviments homosexuals que participen en l'emancipació gai més que les mateixes organitzacions de gais. Recordem que el primer matrimoni gai va tenir lloc a l'Església Liberal (*Remonstrants*) molts anys abans que es legalitzessin els matrimonis homosexuals a Holanda.

La qüestió també és saber que les organitzacions de gais i lesbianes es tracten els uns als altres com a competència pel tema dels diners del govern en lloc d'aliar-se. Un bon exemple d'això és l'experiència del Centre de Coneixement de l'Emancipació Gai i Lesbiana (*Knowledge Centre Of Gay and Lesbian Emancipation*) dels Països Baixos. Sembla ser que aquest centre vol ajuntar tots els esforços i dirigir l'emancipació gai i lesbiana tot sol.

En aquest ambient l'emancipació es va estancar. Recomano que a partir d'ara us centreu en crear aliances amb organitzacions que no siguin de moviments homosexuals. Les organitzacions de gais no tenen cap futur en el segle XXI. L'emancipació a través de la capacitat ha de fer lloc a l'emancipació a través de la justícia social. Això vol dir que les organitzacions d'homosexuals s'han de reconciliar tot obrint-se a d'altres temes que no siguin temes que afecten a gais i lesbianes. Podeu entendre al que em refereixo si mireu en el context dels Països Baixos després de l'onze de setembre, l'assassinat de Van Gogh i el cas del partit de la pedofília.

Pels que no ho sàpiguen: Van Gogh va ser assassinat per un fonamentalista musulmà i el cas del partit de la pedofília tractava el debat social sobre la legalització de la pedofília contra la pedofília imposada. Aquests exemples deixen clar que l'alliberació homosexual no pot seguir aïllada de la resta de qüestions socials. Les organitzacions de gais i lesbianes han de fer-se escoltar, han de fer una declaració de principis i han d'involucrar-se en la construcció de la cohesió social.

Si a Europa algú decideix fer un estudi sobre la religió i l'homosexualitat al segle XXI, jo recomano que inclogui la resta de qüestions socials, com la tolerància religiosa en general per proporcionar una Europa segura.

La Fundació Yoesuf està canviant

La fundació YOESUF va començar com una organització d'estudi de l'Islam i l'homosexualitat. No som un grup de suport. Després de treballar durant 7 llargs anys, vam descobrir que els musulmans homosexuals eren més feliços quan s'acceptaven a sí mateixos i eren acceptats pels altres. Això no era sempre en base a la seva identitat homosexual. Una persona gai que ajuda la seva comunitat (gai o no, musulmana o no) és la persona més satisfeta.

Avui en dia estic demanant als gais musulmans que donin informació general sobre l'Islam i sobre ser un musulmà a Europa. Això els dona molta autoconfiança i des d'aquí poden decidir per sí mateixos si volen sortir o no. Ara la fundació YOESUF és un centre Educatiu sobre l'Islam i Qüestions Socials.

Aquest canvi va començar després de l'onze de setembre de 2001. I ara m'agradaria parlar de la meua experiència personal.

Com a musulmà gai que sóc, vaig ser criat a Damasc, Síria. He sortit, sempre he estat fora. Els meus pares em van acceptar després de superar el malestar inicial. Jo entenc que haguessin preferit tenir un Omar casat amb molts petits Omars corrent per tot arreu. Jo vaig escollir un altre tipus de vida i un altre lloc per viure: Europa. Donava moltes xerrades, vaig escriure uns quants llibres sobre l'Islam i l'homosexualitat i al final va tenir lloc l'11-S. A les xerrades i els tallers la gent va començar a dir: "Necessitem saber més sobre l'Islam". Fins i tot el meu públic homosexual volia més informació.

Recordo que vaig entrar al doctorat a Ghent, Bèlgica l'any 2000. Volia escriure sobre l'Islam i l'emancipació en un context europeu. El meu professor em va dir que era millor estudiar l'emancipació des d'un punt de vista secular. Recordo que després de l'11-S em va cridar i em va dir que l'enfocament secular era cosa del passat. Ara, molts anys després de l'11-S hem arribat a la societat post-secular. Estic preparat per participar-hi. Em complau poder ajuntar el pensament islàmic i el pensament secular en un discurs. Si algun projecte a Europa vol estudiar la religió i l'homosexualitat al segle XXI estaria encantat de participar-hi fent que aquest projecte arribés a la resta de qüestions socials. Pel bé d'un món segur.

Els meus pares estaran molt orgullosos del seu petit Omar. No en la forma de criatures corrent per tot arreu, però en la forma de petits projectes que ajuden la gent a viure en pau els uns amb els altres. Gràcies.

HOMOSEXUALITAT I BUDISME

BUHO-BUDISTAS (Y NO BUDISTAS) HOMOSEXUALES

Chema Muela. Portavoz de BUHO. buhozen2@yahoo.es

Tel. +34 628 889 839

El grupo surgió en Madrid hace unos 12 años casi de manera espontánea. Varias personas coincidentes en la militancia gay descubrimos que compartíamos también la práctica de la meditación y el yoga como métodos eficaces para hallar paz y tranquilidad en este mundo acelerado y estresante, y también para encontrar un sentido a la vida. De inmediato, hubo una propuesta de reunirnos mensualmente en una casa particular para meditar y así hasta ahora, en que hemos incorporado el yoga físico y celebramos también con frecuencia mensual retiros intensivos de un día o un fin de semana. Nos constituíamos tal vez en el primer grupo europeo de estas características (actualmente existe otro en Londres), y en los últimos meses hemos observado un aumento en el interés por el budismo por parte de la comunidad homosexual.

Los homosexuales en el contexto del budismo occidental

Ni en Estados Unidos ni en Europa, países pioneros en la difusión del budismo más allá de los países donde se creó, se ha observado nunca discriminación alguna hacia los gays y las lesbianas. Como portavoz del grupo, y tras conocer diversos monasterios y grupos budistas europeos, he comprobado de primera mano incluso el compromiso de muchos budistas por erradicar cualquier tipo de segregación humana, incluida la que ancla sus raíces en la orientación sexual. Incluso personas homosexuales son admitidas plenamente, "fuera del armario", como monjes y monjas, con la aceptación plena por parte de toda la comunidad de practicantes. La comunidad monástica tiene sus propias reglas, y en cuanto a los laicos, lo único que se exige, siguiendo los preceptos recomendados por el Buda, es que no se realicen prácticas sexuales en las que alguna persona pueda resultar dañada. Eso es todo. Una regla que rige para cualquier persona, sea cual sea su orientación sexual.

El budismo en el contexto homosexual

Es curioso constatar que sí existen recelos (comprensibles) por parte de muchos gays y lesbianas hacia el budismo, a pesar de que éste ha llegado a occidente imbuido de una merecida fama de tolerancia y ausencia de dogmatismo. La compasión (en el

noble sentido de sentir-con) es quizá su seña característica, pero existe una desconfianza lógica por parte de los homosexuales hacia todo lo que suene a "religión". Con el tiempo, en Madrid, hemos constatado que esos recelos se han ido diluyendo, por entender también que el budismo es una "religión atípica", por llamarlo de alguna manera. No sigue el paradigma característico de otras religiones, pudiéndose considerar ante todo una forma de vida que choca de forma radical con el modelo consumista, acelerado y belicista de la sociedad contemporánea. Es inconcebible que de la mentalidad budista pueda desprenderse una filosofía consistente en el culto a la competitividad, a la adquisición desenfrenada de bienes superfluos, al culto a la imagen o a la discriminación.

Principales señas de identidad del budismo

El Buda fue un hombre corriente de carne y hueso empeñado en demostrar que existe un camino personal para liberarnos del sufrimiento sin necesidad de ponernos en manos de ningún dios ni autoridad ajena a nosotros mismos. Lo expuesto en los numerosos sermones del Buda no debe aceptarse de manera ciega, sino que es obligatorio INVESTIGARLO Y VERIFICARLO hasta comprobar por uno mismo si es cierto. Una vez hecha esta comprobación, podrá ser asumido. No existe entonces la fe tal como se entiende en otras religiones. La máxima sería "porque veo, creo". Es un camino EXPERIMENTAL que requiere la práctica diaria de la meditación (al menos media hora) y la aplicación de la atención a la vida cotidiana. El budismo anima a ver las cosas TAL COMO SON, es decir, IMPERMANENTES, INSATISFACTORIAS Y CARENTES DE SOLIDEZ Y DE UNA ENTIDAD SEPARADA. Basta analizar cualquier aspecto de la vida para ver que esto es así. ¿Por qué aferrarnos entonces a las cosas, a las personas y a las ideas si todo está sujeto al cambio, y todo lo que surge desaparece? El sufrimiento de casi todas las personas está basado en la codicia, la ignorancia y el odio, y a través de la meditación y el estudio del budismo es posible poco a poco ir limando estos obstáculos que nos impiden la realización personal.

A BUHO pertenecemos miembros de diferentes creencias o increencias (cristianos, ateos, budistas, agnósticos, etc.) interesados en no dejarnos arrastrar por la inercia de un mundo cada vez más superficial y caótico y a menudo plagado de supersticiones. Los propios gays, a menudo, somos víctimas del modelo alienante y vacío que tanto han denunciado pensadores como Marcuse o Fromm. El Buda ya dio un ejemplo dos mil quinientos años antes al abandonar el palacio en el que había sido educado y

renunciar al linaje real (metáfora elocuente de las muchas falsas "seguridades" que intentamos crear en nuestras vidas para sobrevivir, de las que es necesario desprenderse pues nada es seguro) y tratar de enfrentarse al mundo con el deseo de liberarlo de su sufrimiento, comenzando por la mente de las personas. Basta pararse unos minutos cada día en un lugar tranquilo, silencioso, donde no haga frío ni calor, y observar la respiración atentamente dejando pasar los pensamientos y las emociones, para darse cuenta de que la felicidad no es algo que haya que ir a buscar por ahí desesperadamente. Está con nosotros y es algo muy simple. Basta con dejar de tener siempre la mente anclada en el pasado o en el futuro y prestar atención a lo que estamos haciendo justo ahora, en este preciso momento. Pero no basta con tenerlo claro a nivel conceptual, pues según determinado maestro zen "más vale un gramo de práctica que toneladas de teoría". Por ello, desde BUHO animamos a los gays y lesbianas de cualquier punto de la geografía a reunirse periódicamente en casas particulares dos, tres o más personas para meditar juntos luego conversar sobre la manera de llevar esta práctica a las tareas de cada día. No hace falta ser especialistas en la materia, basta con intentarlo. Disfrutar del silencio o de la respiración es algo que está al alcance de cualquiera.

HOMOSEXUALITAT I JUDAISME

David Hodgson. dsh_bcn@yahoo.es

David es estadounidense. Nacido en Illinois, ha vivido también en California y Nueva York. Lleva casi cinco años viviendo en Barcelona, a donde se trasladó para vivir con su pareja, Enric. Se casaron el pasado marzo en la sala de matrimonios del registro civil de Barcelona donde, probablemente, celebraron el primer matrimonio gay de la historia de España con comentarios en Hebreo. David creció en el movimiento Judío reformista de los Estados Unidos y durante cinco años fue miembro de la junta directiva de una sinagoga progresista en Brooklyn donde una gran parte de los socios son gays y lesbianas. En 1999, estudió en el programa inaugural de la Yeshiva Liberal en Jerusalén. Está muy orgulloso de ser uno de los fundadores de la Comunitat Jueva Bet Shalom de Catalunya, donde, en ausencia del rabino, oficia los servicios.

COMUNITAT JUEVA BET SHALOM DE CATALUNYA

Shabbat Shalom. Lo que significa "sábado pacífico."

El día Judío empieza y termina con la puesta del sol. Nuestro día de descanso, el Shabbat, empieza con la puesta del sol el viernes y termina con la puesta del sol el sábado. Por lo tanto, oficialmente, para nosotros estamos todavía en el Shabbat. Pero al haber terminado mi discurso ya habrá pasado el Shabbat y la nueva semana habrá empezado.

Esto es un aspecto importantísimo de la vida Judía. Y es importante para mí, como un Judío, observar el Shabbat, quizás no tan estrictamente como algunos, pero, sin embargo, observarlo. Es, al fin y al cabo, uno de los diez mandamientos, uno de los pilares centrales de la fe judía: recordar y observar el Shabbat. Fue el día en que Dios descansó después de la creación. Es un reto nada fácil cumplir hoy en día, y especialmente en un entorno como Barcelona.

Me imagino que la mayoría de nosotros que hoy estamos aquí nos encontramos más o menos en la misma situación. Es decir, somos gente que vivimos con una cierta fe, con un cierto punto de vista religioso, asistimos a nuestros lugares de culto, pen-

samos en Dios, o la idea de Dios, rezamos, quizás a Dios, quizás no, hemos tenido que luchar para aceptarnos a nosotros mismos y hemos tenido que luchar para que otros nos acepten. Y intentamos observar nuestros ritos y cuidar nuestras creencias mientras que intentamos hacerlo dentro de un marco que no siempre es cómodo.

Para decirlo de otra manera muy personal: Soy gay, me gustan los hombres, pero también puedo creer en Dios. Es romper el molde, derrocar las barreras y crear entendimiento. Por lo tanto, me gustaría deshacer, si puedo, unos mitos sobre Judíos, el Judaísmo y la homosexualidad.

La realidad, por supuesto, es compleja. Pero como muchas cosas, no son lo que en un principio parecen. Primero me gustaría leer un poema.

*Él viene, ¡Oh ventura!
Volad veloces, vientos,
Olorosas brisas,
Y decidle cuánto
He aguardado con premura.
¡Oh noche dichosa!
Hundido en tu pecho,
Tus besos desbocados,
De amor embriagado,
Te di mi promesa.
Una vez más, mi dulce amigo
Abrázame con fuerza
Sí, el cielo nos bendice
Y ahora has conquistado
Mi amor a ti consagrado.*

(Traducido por David Hodgson & Enric Muniente)

Este poema fue escrito por Yehuda Ha-Levi, un filósofo y poeta, judío español, nacido en Tudela por el año 1075. No es el único ejemplo de poesía homoerótica de la época.

SODOMA Y GOMORRA

En el Judaísmo leemos los cinco libros de Moisés en un ciclo anual. Cada semana leemos una porción. Curiosamente, precisamente esta semana nos toca la porción de Génesis que se titula *(Va Yera)*. Esta porción incluye unas narraciones maravillosas y a la vez problemáticas, incluyendo la historia de Sodoma y Gomorra. Como suele ocurrir con la Biblia, también el significado de esta historia está normalmente mal e incorrectamente interpretado.

Es considerado y aceptado en el pensamiento judío, desde hace miles de años, que los pecados graves de los Sodomitas, que fueron la razón de la destrucción de su ciudad por Dios, principalmente tenían que ver con su abuso de la obligación sagrada de hospitalidad, con su avaricia y con su egoísmo.

La parte anti-gay viene del versículo 5 en capítulo 19, cuando dice que todos los hombres de la ciudad rodeaban la casa de Lot, llamándole para que sacara los dos hombres que estaban de visita porque les querían "conocer." Es verdad que el verbo hebreo para "conocer", (*yada*), podría significar tener relaciones sexuales. Pero es también verdad que los dos viajeros son "*malachim*:" ángeles. Eran mensajeros de Dios que vinieron a avisar a Lot de la destrucción inminente de la ciudad. El pecado realmente grave aquí fue el deseo de abusar y humillar a los dos extranjeros, los ángeles de Dios.

En otras partes de la Biblia, los profetas hacen mención de Sodom, no como la cima del sexo anal, sino como la cima de la mente pequeña. Ezequiel dice, claramente, en capítulo 16, versículo 49: "Solamente esto fue el pecado de su hermana Sodom: la arrogancia! Ella y sus hijas tenían suficiente pan y tranquilidad sin molestias, pero sin embargo no apoyaban a los pobres ni a los necesitados."

JUDAÍSMO Y HOMOSEXUALIDAD HOY EN DÍA

¿Pues, qué pensamos los Judíos hoy en día sobre gays y lesbianas? Bueno, viendo que no tenemos un despacho central como el Vaticano, las opiniones son algo distintas. Hace falta explicar que hay cuatro ramas generales en el Judaísmo.

Primero hay la tradicional. Lo que nosotros llamamos Ortodoxo. O Ultra-ortodoxo. Luego hay *Conservative Judaism* (Conservador), *Reform Judaism* (Reformista) y *Reconstructionist Judaism* (Reconstruccionista.)

Y la manera más simple de explicar cómo estas ramas consideran a los homosexuales es mirar sus seminarios, donde enseñan y ordenan a los rabinos y *hazzanes* (un *hazzan* es el cantor de la sinagoga).

Un seminario Ortodoxo solamente aceptaría a un hombre y nunca aceptaría un hombre abiertamente gay.

Los seminarios del movimiento Conservador admiten tanto a hombres como a mujeres pero no aceptan los que son abiertamente gay. El mes que viene su comité que trata de este tema tiene previsto hablar de la situación actual. Puede ser que cambie.

Tanto los seminarios Reformistas como el seminario Reconstruccionista ordenan a rabinos y rabinas y *hazzanes*, sea cual sea su orientación sexual. Abiertamente aceptan a los gays y lesbianas, y oficialmente estos dos movimientos apoyan el matrimonio gay. Muchos rabinos y rabinas ofician matrimonios judíos entre parejas del mismo sexo. Incluso, el seminario reformista en Los Angeles tiene un programa especial: El Instituto para Judaísmo y la Orientación Sexual.

En los EE.UU. hay más de una docena de sinagogas que son específicamente dirigidas por y para la comunidad GLBT. En Europa hay comunidades judías, como la nuestra, Bet Shalom, que están abiertas a todos los judíos, gays o no.

Aunque algún lenguaje de la liturgia en una sinagoga progresista sería diferente que una sinagoga ortodoxa, básicamente observamos las mismas tradiciones. Un ejemplo: nuestra oración para los muertos, el *Kaddish*, que, por cierto, está escrito en Arameo, nunca cambia. El hombre más ultra-ortodoxo en Jerusalén o París lo recitaría para sus seres queridos muertos exactamente como lo haría yo.

Compartimos la misma historia y los mismos rituales. La historia de Job, los Salmos, Sodoma y Gomorra, todos estos son tanto míos como suyos. Y hay millones de judíos liberales que piensan así.

PRENSA

Otro ejemplo de las opiniones distintas entre judíos se podía ver estas últimas semanas en Israel. Con respeto a la polémica levantada por la manifestación de orgullo gay en Jerusalén, originalmente programada para el agosto pasado pero aplazada hasta ayer mismo por la guerra en Líbano, me gustaría compartir tres extractos de tres artículos del *Jerusalem Post*.

6 Noviembre, 2006

Rabinos harán una Maldición contra los organizadores de la manifestación.

Una invocación será empleada por unos rabinos ultra-ortodoxos para maldecir a los organizadores de la manifestación del orgullo gay y también a la policía que les protege. Estos rabinos del grupo *Edah Haredit*, un grupo ultra-ortodoxo, y anti-sionista, harán una ceremonia que se llama *Pulsa D'nura* antes de la manifestación.

Si está hecha por una corte rabínica que teme a Dios, como la del *Edah Haredit*, las personas maldecidas no llegan a sobrevivir un año más.

La maldición será dirigida probablemente al fiscal general, con quien la comunidad está enfadada. El fiscal general decidió esta semana que no había ningún obstáculo legal para prohibir la manifestación.

(El artículo dice que) hace 50 años desde la última vez que este grupo invocaba esta maldición. Fue en contra de la gente que estableció la primera piscina pública para hombres y mujeres en Jerusalén. El alcalde en aquel entonces fue incluido en la maldición y se murió al cabo de un año.

(Se dice que) un rabino derechista hizo la ceremonia de la maldición contra el primer ministro Yitzak Rabin, un mes antes de su asesinato, y contra el primer ministro Ariel Sharon, después de la retirada de Gaza, y después de unos meses sufrió su embolia masiva.

8 Noviembre 2006

Rabinos dicen que las protestas anti-gay son perjudicial para la juventud

El rabino Ya'acov Arye Alter, el líder del más grande y más influyente movimiento jasídico en el país, prohíbe manifestarse en contra de la manifestación gay.

No quiere que sus seguidores estén involucrados con la homosexualidad, incluso en las manifestaciones contra la manifestación. Dice que su jasidim, especialmente los niños, pueden estar afectados negativamente simplemente por prestar su atención al tema de la homosexualidad; están predispuestos a hacer preguntas vergonzosas y confundirse. La mejor estrategia es simplemente ignorar el fenómeno.

Junio 2006

¿Por qué un rabino desfilará el día del orgullo gay?

*Escrito por Levi Weiman-Kelman,
Rabino Reformista de Jerusalén*

La manifestación gay simboliza lo que entendemos de la democracia. La democracia no está solamente basada en "la mayoría decide." La democracia es también proteger y cuidar a las minorías. Si esto estuviera limitado a las minorías que nos caen bien o con quien estamos de acuerdo, no valdría mucho como democracia. La gloria de las democracias verdaderas es que reconocen la importancia de tolerar las ideas y grupos no populares. Todos nosotros tenemos amigos gays y lesbianas, que lo sepamos o no, y muchos de ellos no han podido salir del armario.

Estos seres humanos decentes están forzados a vivir vidas secretas. Nuestra inacción les obliga a mentir. Como resultado del ostracismo de la identidad gay, por parte de la sociedad, cada año un tercio de los suicidios de jóvenes están relacionados con la orientación sexual –o el miedo a salir del armario, o el auto-odio, o un sentido profundo de estar solo-.

Por lo tanto, participando en la manifestación del orgullo gay es una forma de cumplir el mandamiento de *pikuaj nefesh*, salvar una vida. La manifestación es una oportunidad para que las personas que están luchando con su identidad sexual se sientan aceptadas y apoyadas.

Conclusión

Para terminar, vuelvo al principio. Al principio de la Torá, en el primer capítulo del Génesis, dice:

Va yomer Elohim na'a'seh adam b'tzalmeynu keedmuteynu

Esto significa: Y dijo Dios, hagamos un ser humano a nuestra imagen y semejanza.

Notad que no he dicho "hagamos un hombre." El hebreo aquí, *adám*, sí puede significar hombre, pero también puede significar ser humano, o, simplemente, la humanidad. No necesariamente tiene género.

En cualquier caso no dice, de ninguna manera, que Dios creó solamente a los heterosexuales y que cualquier otra posibilidad es equivocada.

Simplemente dice que los seres humanos fueron *b'tzelem elohim* -a imagen de Dios-. Nunca debemos olvidar esto. Somos todos, en el texto original hebreo, una imagen de Dios.

Y ahora que se ha puesto el sol, quiero decirlos *Shavua Tov*. Una buena semana. Muchas gracias.

+ HOMOSEXUALITAT I CATOLICISME

Neus Farell i Batlle.

Nascuda a Barcelona. Ha cursat els estudis de teologia catòlica (Diplom-Theologin) a la Universitat de Münster (Alemanya). Actualment està seguint uns cursos de Teologia Feminista.

La posició oficial de l'església catòlica sempre ha estat negativa contra el fet de l'homosexualitat.

Antecedents:

Textos bíblics. AT: Gn 19,1-19; Jc 19-21; Lev 18,22; Dt 20,13 NT: Rm 1,18-31; 1Tim 1,10

Resumint:

Els textos de l'Antic Testament (AT) condemnen la violència homosexual i els del Nou Testament (NT) van contra la sexualitat que es limita a l'egoïsmo de cercar-se un mateix, negant l'alteritat tant de l'altre com de Déu. Els textos bíblics no ofereixen prou fonament per a la condemna de l'homosexualitat.

Malgrat els avenços en la reflexió teològica, es manté molts cops en la pràctica una concepció de la sexualitat com a producte del pecat i, per tant, irremediament sota la seva influència. Tan sols se'n salva amb la disposició del subjecte de viure-la al servei de la procreació i del manteniment de la institució familiar dintre del matrimoni. Qualsevol altra forma de pràctica o activitat o vida sexual serà sempre condemnada i potser prohibida o perseguida...

Amb el pas del temps i davant l'evidència que l'homosexualitat és un fet, sense deixar la línia principal de rebuig, es passa a una compassió i una cura pastoral no-discriminatòria. Del mateix estil que la que es té pels que fracassen en la vida matrimonial o bé escollen una manera diferent de viure les seves relacions afectives. La consigna és l'abstenció.

Si la societat encara va molt a poc a poc amb el canvi de mentalitat que suposa l'acceptació de la diversitat en l'orientació sexual dels individus, encara més li costarà a una institució tan poc flexible com és la nostra església jeràrquica.

És lamentable que:

- encara hi hagi tanta preocupació per la "rectitud moral" d'acord a unes normes imposades i no es valorin les relacions humanes de veritable amor i creixement.
- es facin manifestacions públiques contra l'homosexualitat o l'avortament, sense fer cap matís i no es digui una paraula contra la guerra, la fam, la violència indiscriminada, etc.

Convé tenir present que:

- malgrat tot, la norma primera de conducta moral, la darrera instància, és la pròpia consciència formada d'acord a l'evangeli.³
- les opinions que puguin manifestar els representants de la institució eclesial només són vinculants en casos molt excepcionals.
- hem de deixar que sigui Déu mateix qui jutgi.

¹ www.protestantedigital.com "Protestantes ante la homosexualidad" X. Manuel Suárez (Agosto, 2006)

² www.lupaprotestante.es

³ Cf. entre d'altres, els documents del Concili Vaticà II: Declaració sobre la llibertat religiosa, Dignitatis Humanae, 3; la Constitució Pastoral sobre l'Església al món actual, Gaudium et Spes, 16.

CONCLUSIONS DE LA JORNADA HOMOSEXUALITAT I RELIGIONS

1. La vivència de l'homosexualitat dins l'àmbit de la religió, crea en moltes persones una situació de patiment, de dramatisme.
2. Els textos sagrats, han de ser llegits i interpretats perquè homes i dones d'avui puguin tenir-los com a fonament per a la vida.
3. La Bíblia va ser escrita en un moment històric determinat però cal discernir què ens diu a les dones i homes d'avui.
4. Cal fer una pedagogia sexual, a l'escola, a les famílies i als centres religiosos perquè la pràctica sexual no sigui causa exclouent de persones que per la seva orientació sexual són rebutjades en l'actualitat i que són membres molt valuosos per a la comunitat.
5. És imprescindible el suport de les administracions per portar a terme la normalització social real de l'homosexualitat i l'alliberament de les persones amb aquesta pràctica.
6. Les organitzacions de gais i lesbianes s'han de fer escoltar i han de lluitar per aconseguir l'alliberament del conjunt de persones que formem la nostra societat.
7. Observem llavors d'esperança a la nostra societat, que ens fan endevinar temps nous, com desitjaria el mateix Jesús.
8. Us animem a unir forces per aconseguir una societat més justa, sense deixar de banda la pràctica religiosa ni tampoc l'orientació sexual. Fem tots plegats de cada una de les creences un camí de goig, de salvació.
9. Donem les gràcies a totes les persones que han intervingut, les que han facilitat aquesta jornada i a tots i totes els qui avui ens heu acompanyat. També als polítics que han volgut ser presents: en Jordi López, Director General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya i a na Assumpta Escarp, Regidora del Districte de l'Eixample de Barcelona.

Organitza:

Associació Cristiana de Gais i Lesbianes

Verdaguer i Callís, 10 · 08003 Barcelona,

T: 93 319 55 50 · info@acgil.org

www.acgil.org

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya

Departament de la Presidència

Direcció General d'Afers Religiosos